Яқинда матбуотда Президентимиз Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" номли китобининг тақдимоти дунёнинг яна бир давлатида – Уммон Султонлигида бўлиб ўтгани ҳақидаги хабарни ўқидим.

Бугунги кунгача қарийб 40 та мамлакатда ушбу китобнинг тақдимотлари ўтказилди. Ишончим комилки, бу асарни ўрганишга бағишланган шу каби тадбирлар ҳали турли давлатларда яна кўп бора бўлиб ўтади.

ИСТИҚЛОЛ ШУКУҲИ

тарихдан хулоса чиқариб, бугунги ҳаётимиздан фахрланишга ундайди

Чунки Юртбошимизнинг мазкур китобида келтирилган инқироз сабабларини бартараф этишга қаратилган илғор ва чуқур ўйланган чораларни, очиғини айтганда, дунёнинг манаман деган йирик мутахассислари, ҳаттоки, иқтисодиёт соҳасида Нобель мукофотига сазовор бўлган номдор олимлар ҳам илгари сура олгани йўқ.

Ушбу китоб бутун дунёда шу қадар катта қизиқиш уйғотгани бежиз эмас, албатта. Зеро, юртимиз мустақиллигининг дастлабки давридан бошлаб Президентимизнинг бевосита раҳнамолигида ўзига хос миллий тараққиёт йўлини танлаб олган ҳамда шу йўлдан дадил ва қатъий, изчил ва босқичма-босқич одимлаб бораётган Ўзбекистон бугун жаҳон миқёсидаги молиявий-иқтисодий инқироз даврида ҳам қисқа, ҳам узоқ муддатли истиқболда юқори иқтисодий ўсиш суръатлари, ташқи савдо ҳамда тўлов балансининг ижобий сальдоси, солиқ-бюджет ва пул-кредит тизимининг барқарор ҳолати сақланиб қоладиган саноқли мамлакатлардан бири ҳисобланади.

Фахр

Хўш, биз бу юксак натижани ўз-ўзидан, осонгина қўлга киритдикми? Йўқ, албатта. Шундай экан, бугунги дориламон кунларимиз қадрига етмоқ учун, аввало, бундай бахт-саодатга қанчалик машаққатлар эвазига эришганимизни чуқур англаб, шукрона айтишимиз, ёруғ келажагимиз билан фахру ифтихорга тўлишимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

Бундан ҳам қийинини кўрганмиз...

Бугун жаҳонни таҳликага солган молиявий-иқтисодий инқироз ҳақида кўп гапирилмоқда. Лекин биз, ўзбекистонликлар эски тузумнинг сўнгги йилларида бу инқироздан ҳам баттарига тўқнаш келмаганмидик? Ўша кезларда республикамиз иқтисодий жиҳатдан қандай ачинарли ҳолга тушиб қолганини ёши улуғ ҳамюртларимиз яхши эслашади. Собиқ иттифоқ парчаланаётган кезларда йирик-йирик ишлаб чиқариш корхоналари тўхтаб қолган, иқтисодиёт издан чиққан, пул тўхтовсиз қадрсизланиб борган даврларни ўйласанг, ҳали-ҳануз ваҳминг келади.

Давлат бюджетининг тақчиллиги ўша пайтларда 60-65 фоиз эди. Қайси соҳани олманг, барчаси бирдек таназзулга юз тутган ва бу шундай чуқур, қамровдор таназзул эдики, уни инқироздан бошқа тушунча билан таърифлаш мумкин эмасди, деб ўйлайман.

Бу салбий ҳолат, ҳатто, юртимиз мустақилликка эришганидан кейин ҳам бир неча йилгача ўз таъсирини кўрсатмай қолмади. Бутун собиқ иттифоқ ҳудудида бўлгани каби Ўзбекистон олдида ҳам бир талай мураккабликлар, аввало, халқимизни ун, дон ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари, зарур истеъмол товарлари билан таъминлашга дахлдор муаммолар кўндаланг турарди. Юртбошимиз айтганидек, "Ўша қалтис ва мураккаб бир даврда юртимизда, бор-йўғи, ўн-ўн беш кунга етадиган буғдой ва ун захираси қолгани, мамлакат амалда очарчилик остонасига келиб қолганини ўзимизга бир тасаввур этайлик".

(Давоми 2-бетда).

(Давоми. Боши 1-бетда).

Энг ёмони, республикамиз иқтисодиёти, асосан, хом ашё тайёрлашга мослаштирилгани оқибатида – юртимиз улкан табиий ер ости ва ер усти захираларига, меҳнат ва инсон салоҳиятига эга бўлишига қарамай, собиқ иттифоқда аҳоли турмуш даражаси, ижтимоий ва гуманитар соҳалар ривожи бўйича энг охирги ўринларга тушиб қолган эди.

Юртимиз ўз мустақиллигига эришган дастлабки йиллардаёқ давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ана шу чигал, оғир ва бир-биридан мураккаб муаммоларнинг тизимли ечимини ўртага ташлади. Яъни, мамлакатимизда машҳур беш тамойилга асосланган ижтимоий йўналтирилган эркин бозор иқтисодиётига ўтиш модели эълон қилинди.

Очиғи, мустақиллик пойдеворига биринчи ғишт 1991 йилда эмас, балки 1989 йилнинг июнида, Ислом Каримов эл-юртимиз манфаатларини ҳимоя қилиш учун астойдил курашга киришган кунларда қўйилган, десак ўринли бўлар. Бошқача айтганда, Юртбошимиз истиқлол арафасидаёқ ўз умрини ўтаб бўлган эски мустабид совет тизимидан воз кечиб, Ўзбекистонда ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига асосланган очиқ демократик давлат барпо этиш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришга азму қарор қилган эди десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Ўша кезларда бир кун келиб, юртимизнинг ишлаб чиқариш соҳаларида давлат мулкининг хусусийлаштирилиши, ерларнинг деҳқон ва фермер хўжаликларига берилиши кўпчилик учун шунчаки афсона бўлиб туюлса, одамларнинг ўз хусусий мулкига эга бўлиши, ишбилармон ва тадбиркорларга кенг йўл очилиши, кичик бизнес ривожланиши учун имкониятлар яратилиши, янги-янги соҳалар, тармоқлар юзага келиши, минг-минглаб ишчи ўринлари пайдо бўлиши гўё ушалмас бир орзу-армондек эди.

Яқин келажакда Ўзбекистоннинг ўзида неча юзлаб хилдаги халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқарилишини, халқимизнинг моддий фаровонлиги муттасил ошиб, ёшларга, кам таъминланган оилаларга, нуронийларга, ногиронларга ғамхўрлик кўрсатиш даражаси мунтазам юксалиб боришини эса, ўша дамларда ҳали аксарият юртдошларимиз тасаввур ҳам қила олмас эди.

Айни чоғда, мустақиллигимизнинг дастлабки даврларидаги чуқур таназзул шароитида шошилинч равишда, ҳеч бир тайёргарликсиз бозор иқтисодиётига ўтиш йўлини танлаш, яъни "шок қилиб даволаш" усулини қўллаш эски тузум инқирозга юз тутганидан кейин республикамизда юзага келган қалтис сиёсий, ижтимоий, социал-иқтисодий вазият ва мураккаб демографик шароитда ижтимоий зиддиятларни кескинлаштириб юбориши ҳеч гап эмас эди. Зотан, ҳар қандай инқилобий йўл ҳамиша халққа фақатгина зулм келтириши ҳақида тарихда мисоллар жуда кўп. Шу боис юртимизда бозор иқтисодиётига ўтишнинг инқилобий эмас, балки босқичма-босқич, тадрижий йўли танланди.

Шуни алоҳида эътироф этиш жоизки, бу борадаги машҳур беш тамойил мамлакатимиз бугун амалда эришган тараққиёт даражаси учун пухта замин яратди ва табиийки, бугунги кунда ҳам юксак марраларни забт этишимиз учун пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда. Ислоҳотларни босқичма-босқич ва вазминлик билан амалга ошириш каби устувор тамойиллар бугунги жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шароитида ҳам ўзининг тўғрилигини ва ҳаётбахш кучини исботлаб бермоқда.

Оммавий ахборот воситалари орқали кузатаётган бўлсангиз, кейинги йилларда молиявий-иқтисодий таназзул туфайли дунёнинг жуда кўп мамлакатларида иқтисодий ўсишнинг пасайиши кузатилмоқда. Минглаб корхоналар, банклар ва компаниялар банкротликка учраб, ишсиз қолганлар сони кўпайиб, аҳолининг турмуш даражаси ёмонлашиб бормоқда. Жаҳонда юз бераётган бундай аҳволни, айниқса, инқироздан жуда катта зарар ва талафот кўраётган давлатларнинг иқтисодиётини кузатар эканмиз, табиий бир савол туғилади: бу инқирознинг Ўзбекистон учун таъсирини юмшатишга, аввало, иқтисодиётимизнинг ўсиш суръатлари ҳамда энг муҳими, аҳолининг ҳаёт даражаси пасайишининг олдини олишга биз ниманинг ҳисобидан ва қандай қилиб эришмоқдамиз?

Давлатимиз раҳбарининг Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги нутқида айтган қуйидаги фикрлари бу саволга энг муносиб ва мухтасар жавобдир: "Бугун биз эришаётган ютуқ ва марраларнинг асосий сабабини, аввало, ўзгаларга ўхшаб, бир кунлик мақсад ва манфаатни кўзламасдан, аксинча, узоқни кўзлаб, мамлакатимиз ва халқимиз тақдирини атрофлича ва чуқур ўйлаган ҳолда қабул қилинган сиёсий қарорлар ва шу асосда қатъиятлик билан амалга оширилаётган дастурларимизда кўриш зарур".

Банкларимиз – барқарор иқтисодиётимиз кафолати

Компьютер технологияси юртимизда ўнлаб соҳаларнинг шу қадар жадал ривожланишига хизмат қиляптики, бугун бу соҳаларда тараққий этган давлатлар билан бўйлашиб, баъзиларидан, ҳатто, илгарилаб кетаётганимизни кўриб ҳаяжонга тушасан, киши. Айтайлик, ҳозирги вақтда банкларимиз ривожланган юқори рейтингга эга, соҳадаги мураккаб ҳисоб-китобларни ҳал этишда, кредитлашда бирор муаммога ўрин қолмаган. Пул кўчатиш масаласида масофалар ўз аҳамиятини йўқотди. Эндиликда мамлакатимизнинг, керак бўлса, дунёнинг исталган бурчагидан жўнатилган пуллар лаҳзалар ичида тегишли манзилга етиб боришини тасаввур этишнинг ўзи қандай мароқли!

Ваҳоланки, мустақилликкача бўлган даврда ва истиқлолнинг дастлабки йилларида пул алмашиши ва пулнинг

ИСТИҚЛОЛ ШУКУҲИ

қадрсизланиши туфайли иқтисодиётимиз расмана инқирозга юз тутган, банкларимиз иши қарийб издан чиқаёзган оғир замонларни бошдан кечирдик. Банк орқали бир жойдан иккинчи жойга пул кўчиришдек оддий-оддий молия операциялари соат қийинчилик билан амалга оширилар ва бунга шу соҳада ишлаган мутахассис сифатида ўзим бевосита гувоҳман. Айтайлик, ўша даврда Тошкентдан Бухорога енгил машинада бир кунда бемалол бориб-келиш мумкин бўлгани ҳолда, банк орқали юборилган пуллар бир ойдан ортиқ вақт давомида зўрға етиб борганига нима дейсиз...

Банклар фаолияти ҳақида сўз очганимизнинг боиси бор, албатта. Негаки, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози юзага келишининг асосий сабаблари, Юртбошимиз таъкидлаганидек, инқирозга юз тутган хорижий давлатларда кейинги йилларда банклар томонидан ипотека кредитлари кафолатланмаган ҳолда меъёридан ортиқча ажратилгани, аҳоли даромадлари билан таъминланмаган истеъмол кредитлари берилгани ҳамда фонд ва товар-хом ашё биржаларида чайқовчилик операцияларининг авж олиб кетганига бориб тақалади.

Молиявий инқироз нафақат иқтисодий ривожланаётган, балки иқтисодиёти мустаҳкам ривожланган мамлакетларга ҳам ўз салбий таъсирини кўрсатгани туфайли аксарият давлатларда ялпи ички маҳсулот ҳажмининг кескин пасайиши, нарх-навоexternal ларнинг тушиши, экспорт салоҳиятининг камайиши ҳоллари юзага келди. Бундай ҳолат, яъни давлат бюджети даромадлари ҳамда харажатлари ўртасидаги номутаносиблик бюджет дефицити ошишига, оқибатда товарга нисбатан пулнинг муомалага кўп чиқиши инфляция даражасининг ўсиб кетишига сабаб бўлди. Ушбу ҳол жаҳоннинг минглаб нуфузли йирик молия компанияларини ва ҳатто, бақувват банкларининг банкрот бўлишига, аксарият ҳолларда уларнинг ёпилишига олиб келди.

Кўпгина мамлакатлар юзага келган молиявий танглиикни бартараф этиш учун давлат бюджетидан шошилинч равишда миллиард-миллиард доллар маблағларни компания ва банклар фаолиятини барқарорлаштиришга йўналтирди. Аммо бу давлатларда инқироз асорати йиллар мобайнида юзага келгани боис, ҳали ҳам давом этмоқда.

Мамлакатимизда юқорида келтирилган салбий ҳолатларнинг имкон даражасида енгил ўтишида, аввалambor, қонун устуворлигини таъминлаш тамойилининг ҳаётга теран татбиқ этилиши, хусусан, банк-молия тизимида мустаҳкам ҳуқуқий база яратилиши муҳим роль ўйнади. Айниқса, "Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисида"ги, "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг банклардаги омонатларини ҳимоялаш кафолатлари тўғрисида"ги, "Ипотека тўғрисида"ги, "Истеъмол кредити тўғрисида"ги, "Микромолиялаш тўғрисида"ги қонунларнинг ўз вақтида қабул қилиниши ва такомиллаштирилиши катта аҳамият касб этди.

Шунингдек, пул муомаласининг барқарорлигини таъминлашга, банкларнинг ресурс базаси ва капиталлашув даражасини оширишга, иқтисодиётнинг реал секторини кредитлашга жиддий эътибор қаратилиши, маблағларнинг манзилли йўналтирилиши, мамлакат иқтисодиётини юксалтиришда берилган кредитларнинг ўз вақтида қайтарилиши таъминланиб, ташқи қарзларга тобе бўлмасдан ўз ички ресурсларимизга таянган ҳолда фаолият олиб борилаётгани барқарор пул-кредит сиёсатини юритиш учун кенг имконият яратмоқда. Буларнинг барчаси, ўз навбатида, жаҳонда молиявий-иқтисодий инқироз давом этаётган бугунги кунда мамлакатимиз иқтисодиётига бу инқироз кўрсатадиган салбий таъсирларнинг олдини олиш ва юмшатишда муҳим омил бўлмоқда.

Табиийки, бу амалий жараёнларда Юртбошимиз ташаббуси билан қабул қилинган Инқирозга қарши чоралар дастури асосий манба бўлиб хизмат қилаётир. Масалан, Президентимизнинг 2008 йил 19 ноябрда қабул қилинган "Иқтисодий ночор корхоналарни тижорат банкларига сотиш тўғрисидаги тартибни тасдиқлаш тўғрисида"ги фармойишига мувофиқ, тижорат банкларининг балансига 81 та банкрот корхона қабул қилинган. Ўтган даврда ана шу корхоналарнинг янги мулкдорларга сотилган 34 таси томонидан 87,9 миллиард сўмлик инвестициялар киритилгани ва 12 мингдан ортиқ иш ўрни яратилгани, энг муҳими, жорий йил 1 сентябрь ҳолатига кўра, бу корхоналарда 131 миллиард сўмлик рақобатдош тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарилгани ва истеъмол бозорига етказиб берилгани ҳар қанча таҳсинга лойиқдир.

Бундай ибратли ишлар ҳозирги кунда юртимизнинг барча ҳудудларида Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, "Асакабанк", "Ипотекабанк" ва бошқа тижорат банклари томонидан изчил амалга оширилмоқда. Янги ташкил этилган корхоналарнинг замонавий технология ва ускуналар билан жиҳозланиши бу ерда ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар ҳажми ва сифатига катта ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Даромадлар ва харажатлар мутаносиблиги йўлида

Бугунги кунда юртимизда давлат молиясини бошқариш борасида қабул қилинган халқаро меъёрларга мос миллий қонунларимиз ўз самарасини бермоқда. Мамлакатимизнинг бош молиявий ҳужжати — Давлат бюджети ҳар йили Олий Мажлис томонидан кўриб чиқилмоқда ва унинг самарали ижроси юзасидан парламент назорати ўрнатилган. Макроиқтисодий барқарорликка эришиш ҳисобига бюджет даромадлари ва харажатлари мутаносиблашди, унинг тақчиллиги бир фоиздан оширилмаяпти. Кейинги йилларда Давлат бюджетининг профицит билан ижро этилаётгани ҳам бунинг яққол далилидир.

Мустақилликнинг илк йилларидан бошлаб солиқ-бюджет сиёсатини амалга оширишда, аввалambor, аҳолининг реал даромадларини ошириш ва бюджет харажатларининг ижтимоий йўналтирилганлигини рицга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ўн йил аввал Давлат инининг умумий харажатларида ий соҳага ажратилган харажат фоизни ташкил этган бўлса, илда мазкур харажатлар 56,5 ўлиши кўзда тутилган. 2010 са 59,1 фоиз режалаштирил Бу кўрсаткичлар, ўз навбати лакатимизда ижтимоий соҳа ан эътиборнинг ночоғлиг устувидан далолат беради. қалар, моддий ёрдамга муҳпаларни қўллаб-қувватлашга рилган харажатлар ялпи ички этга нисбатан 2008 йилда зни ташкил этган бўлса, 2009 ибу кўрсаткич 2,2 фоиз бўли тутилган. Кам таъминланган оилаларга бериладиган паижроси эса 2008 йилда 639 д сўм миқдорида бўлгани жорий йилда 1 триллион ртиши кутилмоқда. Айни пайт йилда ушбу соҳага 1,4 трлн. 2009 йилга нисбатан 30 фоиз маблағ сарфланиши кўзда да.

катимизда демократик ўзгаи янада чуқурлаштириш ва изчил эркинлаштириш мақ Ўзбекистон Республикаси лиси ҳузурида Нодавлат нотрашкилотларини ва фуқаролятининг бошқа институтлалаб-қувватлаш жамоат фонингдек, Фонд маблағларини бўйича Парламент комисилкил қилинди. Ушбу тадбир нотижорат ташкилотлари ва жамиятининг бошқа инстиқўллаб-қувватлашга давлат ажратилаётган маблағларна фойдаланишга ва уларга шароитлар яратишга қараилан алоҳида эътиборга са-

йилги бюджет сиёсатининг ьтиборли томони - бу Пенгармаси маблағларини мақни фақат пенсия тўловларишга имкон яратиш ва болаиронларга тўланадиган наир ўз вақтида ва тўлиқ тўлаъминлашдир. Шу мақсадда и ногиронларга тўланадиган ни бюджетдан ташқари Пенмаси ҳисобидан эмас, балика бюджети маблағлари тўлаш тартиби назарда ту-

Солиқ сиёсатида амалга оширилаётган тизимли ислоҳотлар натижасида охирги ўн йилда даромад (фойда) солиғи 4 баравар, кичик бизнес субъектларидан олинадиган ягона солиқ тўлови эса кейинги 3 йилда 2 баравар камайганига бугун ҳар биримиз шоҳидмиз. Ушбу даврда умумий солиқ юки 40 фоиздан 22,4 фоизга камайди. Шунингдек, даромад (фойда) солиғи 35 фоиздан 10 фоизгача туширилди, ягона ижтимоий тўлов 40 фоиздан 24 фоизга, кичик бизнес субъектларидан олинадиган ягона солиқ тўлови 8 фоизгача камайтирилди. Ўз навбатида, 2010 йилда фойда солиғи 10 фоиздан 9 фоизга, ягона солиқ тўлови эса 8 фоиздан 7 фоизга туширилиши режалаштирилмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, мулкчилик шаклларидан келиб чиқиб солиқлар дифференциация қилинди, ишлаб чиқаришни диверсификация ва модернизация қилиш, инвестицияларни кенг жалб қилиш ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш мақсадида қатор преференциялар ва имтиёзлар берилди. Бундай ёндашув, аввало, аҳоли даромадларининг ортишига ҳамда бизнес фаолиятининг самарадорлигини оширишга, айниқса, солиқ имтиёзлари ҳисобига олинган қўшимча даромадлар корхоналарнинг айланма маблағларини кўпайтиришга, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва модернизация қилишга ҳамда ходимларни қўшимча рағбатлантиришга кенг имкониятлар яратмоқда.

Иқтисодий муносабатларнинг негизларидан бири бўлган солиқ механизмларини янада такомиллаштириш мақсадида 2005 йил 7 январда Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг янги таҳририни тайёрлаш ҳақида"ги фармойиши қабул қилинди. Унга биноан солиқ сиёсатини шакллантиришда ҳамда ривожлантиришда тўпланган тажриба ва аниқ тамойиллар, ёндашувлар, қоидалардан фойдаланиб, солиқ қонунчилигини тартибга солувчи барча норматив ва қонуности ҳужжатларни ўзида мужассам этган Солиқ кодекси ишлаб чиқилди.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан Ўзбекистон қонунчилиги тарихида илк бор ушбу янги таҳрирдаги Солиқ кодекси ҳуқуқий эксперимент тариқасида икки йилга жорий этилди. Бунда бу ҳужжатнинг амалиётдаги ижобий ҳолатларини такомиллаштириб, камчиликларини эса бартараф этиш кўзда тутилгани диққатга лойиқдир. Айни вақтда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Солиқ кодекси нормаларининг амал қилиши ҳамда самарадорлигини мониторинг ва таҳлил қилиш комиссияси бу борада хўжалик бошқаруви органлари, тадбиркорлар ҳамда мутахассислар тақдим этаётган таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқмоқда. Албатта, буларнинг барчаси солиқ қонунчилигининг янада мукаммаллашувини таъминлайди.

Айниқса, ҳар бир йилга инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашга қаратилган махсус ном берилиб, алоҳида давлат дастурлари қабул қилиниши ҳамда уларнинг муваффақиятли амалга оширилаётгани, буларнинг барчасига Давлат бюджетидан манзилли харажатларга маблағлар ажратилаётгани нафақат халқимиз, айни чоғда жаҳон жамоатчилигининг эътиборини тортмоқда.

Қишлоқ фаровонлиги – юрт ободлиги

Ҳар гал ободлик, бунёдкорлик ҳақида сўз борганда, қашқадарёлик отахонлар айтиб берган бир воқеа ёдимга тушади. Ўтган асрнинг 80-йилларида Қашқадарё вилоятида Ғаллимаржон ГЭСи бунёд этилаётган бўлиб, собиқ "марказ"дан юборилган бир мутасаддини бу ердаги ишларнинг суръати қаноатлантирмайди ва у қурилишни тезлаштириш зарурлигини айтади. Аммо қурилишга зарур материаллар, жумладан, цемент етишмас, бу муаммони жойнинг ўзида, зудлик билан ҳал этишнинг эса сира иложи йўқ эди. Шунда ҳалиги мутасадди "қишлоқларда якка тартибда уй-жой қураётган аҳолига ажратилган фонддан фойдаланиш керак"лиги ҳақида ақл ўргатади. Тошкентдан меҳмонга ҳамроҳ бўлиб келган раҳбар ҳам бу фикрни кўр-кўрона қўллаб-қувватлайди. Ўша кезларда вилоят раҳбари вазифасида бўлган Ислом Каримов меҳмонларни йўл-йўлакай Нишон ва Қарши туманлари оралиғидаги бир қишлоқ хонадонига бошлаб боради. Шу баҳона мутасадди вакиллар оддий пахса деворли хароба уйларнинг ичкари-ташқарисини ўз кўзи билан кўради, қишлоқ аҳлининг турмуш шароити қай даражада эканига бевосита гувоҳ бўлади. Табиийки, москвалик амалдорнинг ўзбеклар ҳамма цементни уй-жой қуришга сарфлаётгани ҳақидаги хомхаёли қанчалик пуч экани жойида тасдиғини топади.

Ростдан ҳам, кечаги қишлоқларимиз қиёфаси ҳақида гап кетганда, дилда қандайдир бир оғриқ пайдо бўларди. Аксарият уйларнинг пойдеворида цемент-бетон, томида шифер кўринмас, гувала ёки пахса девор билан ўралган пастаккина уйларнинг табиий газ, ичимлик сув билан таъминланиши ҳам катта муаммо эди...

Бугун, мустақиллик даврида юртдошларимиз ўз ҳолида шундай дориламон кунлар ҳам борлигига шукрона айтишмоқда. Мана, мамлакатимизда "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" деб эълон қилинган 2009 йил ҳам якунига етиб бормоқда. Таъбир жоиз бўлса, бу борада қабул қилинган Давлат дастури асосида юртимиз қишлоқларидаги бунёдкорлик жараёнлари тамомила янги босқичга кўтарилди.

Шу йил сентябрь ойида пойтахтимиздаги "Ўзэкспомарказ" мажмуида қишлоқ аҳолиси учун якка тартибда уй-жойлар лойиҳалари ва қурилиш материалларининг ихтисослаштирилган кўргазмаси бўлиб ўтди. Унда намойиш этилган намуналардаги энг замонавий уйлар ҳадемай қишлоқларимиз кўркига-кўрк қўшишига шубҳа йўқ. Мамлакатимизда қишлоқларни ободонлаштиришга, саноатни қишлоққа олиб келишга, қишлоқ инфратузилмасини ривожлантиришга, шу мақсадда янги-янги иншоотлар барпо этишга, энг муҳими, бу ерда ҳаёт даражасини тобора ошириб боришга алоҳида эътибор қаратилаётгани айни муддаодир.

Бошқача айтганда, мустақиллик халқимизга кўнгил ободлигини, демакки, эркин яшаш, яратиш ва бунёд этиш ҳуқуқи ҳамда имкониятларини ҳам ато этди. Ўз юртингда мактаб у ёқда турсин, ҳатто, оддий ҳаммом қуриш учун ҳам "марказ"даги корчалонларга ялиниб, узоқ ва баланд остоналарга бош уриб юрадиган замонлар энди ўтмишда қолди. Истиқлол йилларида шаҳар ва қишлоқларимизда қанчадан-қанча серфайз бозорлар, бир-биридан бежирим, тўкин-сочин савдо дўконлари, супермаркетлар, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, аҳолига куну тун хизмат кўрсатадиган дорихоналар бунёд этилмоқда.

Айни вақтда мамлакатимизнинг барча ҳудудларида янги турар жой бинолари, мактаб, коллеж, лицей ва университетлар, халқаро андозаларга мос автомобиль магистраллари ва темир йўллар, замонавий кўприклар, завод ва фабрикалар, қўшма корхоналар, сўлим боғлар, хиёбонлар, дам олиш ҳамда соғлиқни сақлаш масканлари бунёд этиш, шунингдек, буюк аждодларимиз зиёратгоҳларини обод қилиш, тарихий обидаларни тиклаш ишлари нақадар кенг кўлам касб этганини ҳар бир юртдошимиз яққол кўриб-кузатиб турибди, ана шу бунёдкорлик ишларига муносиб ҳисса қўшмоқда, шу бунёдкорлик меваларидан ўзлари баҳра олмоқда.

Шукрки, бугун одамларимиз ўн саккиз йиллик тараққиёт йўлини босиб ўтган, ҳар томонлама кучга тўлиб, чирой очиб бораётган Ватанимиз қиёфасида дунёни ҳайратга соладиган, ҳар бири ўн, юз йилларга арзийдиган ўзгариш ва янгиланишларни кўриб қувонмоқда. Мамлакатимиз эса ўзига хос тараққиёт йўлидан дадиллик билан ривожланиб бормоқда. Юртимизда саноат индустрлашган илғор технологиялар асосида тобора тараққий топаётир. Енгил саноат соҳасида рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқарилаётганига, ҳатто, ривожланган давлатлардаги мутахассислар ҳам тан бермоқда.

Маҳсулотларимизга дунё миқёсида харидорлар сони ортиб бормоқда. Айниқса, Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган "Матиз", "Нексия", "Ласетти", "Эпика", "Каптива" сингари енгил автомобиллар, турли русумдаги автобуслар, юк ташиш машиналари МДҲ бозорларида ўз ўрнини топмоқда. Эндиликда нефть, газ, олтин ва бошқа ер ости бойликларини ишлаб чиқаришда қандай улкан ютуқларга эришаётганимизга жаҳон аҳли ҳавас билан боқмоқда. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришда ҳам қувончли ютуқларни қўлга киритяпмиз.

Натижада импорт ҳажми камайиб, мамлакатда рақобатдош истеъмол бозори ривожланмоқда ва экспорт салоҳияти ортмоқда. Шу боис ижтимоий масалалар ўз ечимини топмоқда, янги иш жойлари пайдо бўлиб, аҳоли иш билан таъминланмоқда ва уларнинг даромадлари ортаётир.

Юрт равнақи, халқ фаровонлиги йўлида оқилона сиёсат олиб бораётган давлатимиз раҳбари доимий равишда мустақил ташқи сиёсатни изчиллик билан амалга оширмоқда. Бундай доно сиёсатнинг моҳияти жаҳоннинг барча мамлакатлари билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлик қилишдан иборат экани ҳар бир жабҳада ўз исботини топмоқда.

Мамлакатимиз мустақилликка эришган дастлабки йилларда Президентимиз "Ўзбекистон – келажаги буюк давлат!" деган ғояни илгари сурганди. Ўтган ўн саккиз йил мобайнида амалга оширилган улуғвор ишлар, эришилган юксак марралар тимсолида жонажон Ватанимизнинг келажаги чин маънода буюк экани янада яққол намоён бўлмоқда.

Абдурафиқ АҲАДОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган иқтисодчи.